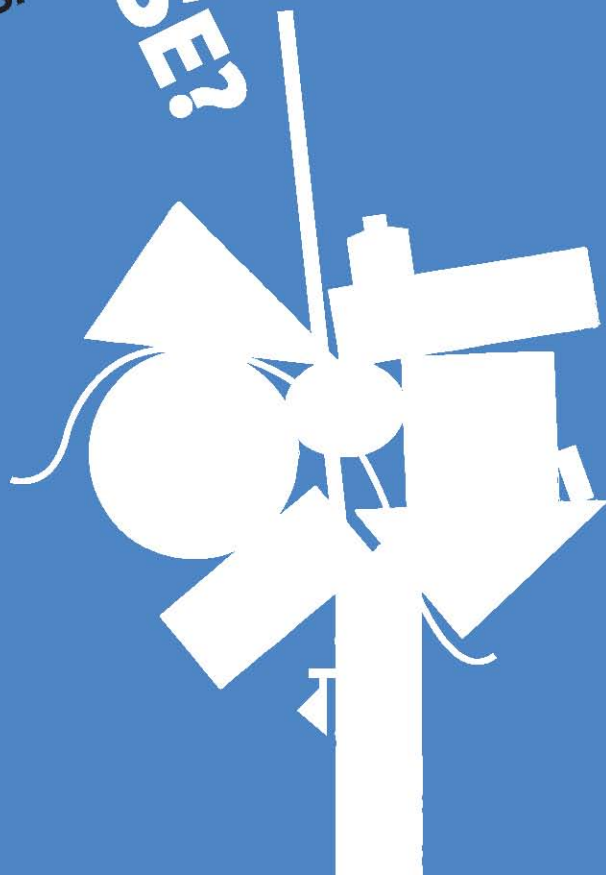

ŠOLA ZA VSE?

IDEJA
INKLUZIJE
V ŠOLSKIH
SISTEMIH

IRENA LESAR

Irena Lesar

ŠOLA ZA VSE?
IDEJA INKLUZIJE V ŠOLSKIH SISTEMIH

Univerza v *Ljubljani*
Pedagoška fakulteta

Irena Lesar

ŠOLA ZA VSE?

IDEJA INKLUZIJE V ŠOLSKIH SISTEMIH

Ljubljana, 2009

ŠOLA ZA VSE?

IDEJA INKLUZIJE V ŠOLSKIH SISTEMIH

<i>Avtorica</i>	Irena Lesar
<i>Recenzenta</i>	Mojca Peček Čuk in Robi Kroflič
<i>Lektorica</i>	Metka Čuk
<i>Izdala in založila</i>	Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani
<i>Za založnika</i>	Janez Krek, dekan
<i>Oblikovanje in prelom</i>	Igor Cerar
<i>Oblikovanje naslovnice</i>	Eva Ferk
<i>Tisk</i>	Tiskarna Littera picta d.o.o.
<i>Naklada</i>	500 izvodov

©2009, avtorica

Izdajo knjige je finančno podprla Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.3:376

LESAR, Irena

Šola za vse? : ideja inkluzije v šolskih sistemih / Irena Lesar.
- Ljubljana : Pedagoška fakulteta, 2009

ISBN 978-961-253-044-0

248658176

KAZALO VSEBINE

I. UVODNO RAZMIŠLJANJE	1
1 Razlogi za vpeljevanje ideje inkluzije v slovenski šolski sistem	9
2 Zadrega pri uporabi (bolj) primernih pojmov	22
II. NEKATERI ODZIVI	
NA POGOSTO IZKLJUČENE UČENCE	33
1 Segregacija oz. ločeni sistem šolanja	36
1.1 Argumenti proti segregaciji	42
2 Multikulturalizem in interkulturalizem kot odziva na prisotnost manjšinskih (etničnih) skupin v vzgojno-izobraževalnih institucijah	53
2.1 Osnovne smeri multikulturalizma	54
2.2 Modeli multikulture in interkulture vzgoje in izobraževanja	57
3 Normalizacija, integracija in 'mainstreaming' – ali so to možnosti za preseganje nesprejemljivih učinkov segregiranega šolanja?	63
3.1 Princip normalizacije	64
3.2 Integracija in 'mainstreaming'	70
4 Strnjene ugotovitve predstavljenih odzivov na pogosto izključene učence	77
III. IDEJA INKLUZIJE NA PODROČJU ŠOLANJA	81
1 Mednarodni kontekst razvoja ideje inkluzije	82
1.1 Vpliv nekaterih zgodovinskih dogodkov in razprav na razvoj ideje inkluzije	82
1.1.1 Raziskave o učinkih vključevanja hendikepiranih učencev v redne šole	85
1.2 Ključni mednarodni dokumenti za področje osnovnega šolanja	90
1.2.1 Konvencija o otrokovih pravicah	91

1.2.2 Salamanška izjava	93
1.2.3 Premagovanje izključenosti z inkluzivnimi ukrepi v vzgoji in izobraževanju	96
2 Opredeljevanje inkluzije na področju vzgoje in izobraževanja	101
2.1 Definicije inkluzije oz. koncepti inkluzivnega šolanja	102
2.2 Argumenti za inkluzivno šolanje	112
3 Načini implementacije inkluzivnega šolanja	115
3.1 Širša družba in vzgojno-izobraževalni sistem	116
3.2 Raven posameznih šol	117
3.2.1 Kazalniki za razvijanje inkluzivno naravnane šole	123
3.3 Dogajanje v razredih	128
4 Kritike inkluzivnega šolanja	130
4.1 Paradigmatske spremembe in nesoglasja	135
4.2 Na kaj vse bi morali biti pozorni, če bi želeli dosegati inkluzivno naravnost naših osnovnih šol?	138

IV. PRIMERJALNA ŠTUDIJA RAZVOJA INKLUZIVNIH ŠOL V RAZLIČNIH DRŽAVAH

1 Poimovanje integracije in inkluzije na Norveškem	143
1.1 Razvoj ter konceptualizacija integracije in inkluzije	145
1.2 Poimovanje konceptov integracije in inkluzije na osnovni šoli Berg	149
1.3 Predstavitev osnovne šole Berg	150
1.4 Metode zbiranja podatkov	151
1.5 Stališča učiteljev o 'prilagojenem pedagoškem delu'	151
1.6 Participacija učencev	153
1.6.1 Akademsko participacija	153
1.6.2 Socialna participacija	154
1.7 Zaključek ali samo še več vprašanj?	155
2 'Mainstreaming' in inkluzija v Združenih državah Amerike	157
2.1 Razvoj posebnega vzgojno-izobraževalnega sistema	160
2.2 Šolanje hendikepiranih otrok v Kaliforniji – analiza diskurzov	166
2.3 Šola M. Piercy ter razvoj inkluzivne politike in prakse v Longviewu	174

2.4 Raziskovalna metoda	175
2.5 Ugotovitve	176
3 Anglija in njeni poskusi uresničevanja integracije in inkluzije	179
3.1 Zgodovinski razvoj posebnega šolanja v Angliji	183
3.2 Angleška politika v praksi – analiza diskurzov	188
3.3 Študija primera na srednji šoli Lovell	192
3.4 Konceptije posebnega šolanja in integracije	193
3.4.1 Organizacijski odziv na različnost učencev	195
4 Do katerih spoznanj nas pripeljejo opisani primeri uvajanja inkluzivnosti?	200
V. OSNOVNO ŠOLANJE NA SLOVENSKEM	205
1 Zgodovinski pregled razvoja osnovne šole na slovenskem in možnosti šolanja deprivilegiranih skupin učencev	205
2 Teoretska analiza relevantnih dokumentov, ki opredeljujejo vzgojno-izobraževalno dejavnost v Sloveniji na osnovnošolski ravni	215
2.1 Katere koncepte vključevanja in pravičnosti je mogoče prepoznati v sistemskih rešitvah – na načelni in formalni ravni	217
2.2 Zakonodaja na področju šolanja romskih učencev in otrok priseljencev	221
2.3 Zakonodaja na področju šolanja učencev s posebnimi potrebami	226
3 Ugotovitve kritične analize načelnega in formalnega nivoja opredeljevanja osnovnega šolanja v Sloveniji	234
VI. SKLEPNE UGOTOVITVE	239
VII. VIRI IN LITERATURA	251
VIII. PRILOGE	271
STVARNO KAZALO	273
IMENSKO KAZALO	279

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

JAK

Avtorica v
uvodnem razmišljanju
izpostavi ključen problem
proučevanja zasnove in izvedbe
inkluzivnih šolskih praks, ki je v tem, da se z
osnovnim sporočilom načela inkluzivnosti danes
strinjamo praktično vsi akterji šolske politike in prakse, a ga
v nekaterih dimenzijah razumemo izrazito problematično,
predvsem pa ga ključni akterji kreiranja šolske realnosti ne
povežejo z naborom temeljnih osebnih vrednot in
prepričanj. Ker ideja inkluzivnosti po avtoričinih besedah
»preči individualno in družbeno zavezanost tej vrednoti in
pripravljenost delovanja v smeri vsakdanjega udejanjanja«,
se prepričljiva analiza inkluzivnih praks ne sme ustaviti
zgolj pri analizi formalnih elementov šolske politike (šolska
zakonodaja), ampak mora zajeti tudi kritično obravnavo
predstav šolskih politikov, učiteljev in specialnih peda-
gogov, kakor tudi širšo raven kulture in politike v
posameznih družbenih okoljih.

Robi Kroflič

Knjiga je izrazito interdisciplinarno zasnovana. Takšnih
poglobljenih analiz koncepta inkluzije v Sloveniji ni, prav
tako pa so tudi velika redkost med raziskovalci po svetu.
Pomemben znanstven prispevek je tudi v tem, ker koncept
inkluzije raziskuje v kontekstu vseh tistih učencev, ki so
izpostavljeni kakršnimkoli oblikam izključevanja in
diskriminacije in ne le učencev s posebnimi potrebami, kar
je pogosta praksa pri nas in v tujini.

Pomembna odlika knjige je tudi avtoričina angažiranost.
Ne gre ji le za obravnavanje nekega segmenta šolanja
samega po sebi, temveč je skozi celotno delo zaznati
angažma pri iskanju odgovora na vprašanje, kako projekt
inkluzije realizirati v praksi. To pa zahteva tudi jasno
izpostavitev vrednot.

Mojca Peček Čuk

ISBN 978-961-253-044-0

9 789612 530440

